

Jeg vil for god ordens skyld her nævne, at Folkeflommen har fremsat mange forslag om helhedsløsninger til opgørelse af Færøernes økonomiske forhold til Danmark. Derved ville vi straks genvinde vores økonomiske og politiske handlefrihed til at indrette Færøerne efter naturlige forudsætninger og ikke fortsætte som et overførselsamfund efter dansk forbillede, der har fordrejet økonomien efter den offentlige sektors behov som første prioritet.

Når dette forslag er nævnt nu, vil jeg dog tilføje, at Folkeflommen til de forestående forhandlinger med regeringen om bankgælden og aftale om restgælden er villige og rede til at underordne vort primære synspunkt til det forhandlingsoplæg, som Lagting og landsstyre enes om i fællesskab at forelægge regeringen.

Det bliver forhåbentlig et enigt Færøerne, som forhandler med regeringen om en gælds-aftale, og så må regeringen indstille sig på en ligeværdig og samstemmig færøsk forhandlingspartner, som dengang et enigt Lagting vedtog en dommerundersøgelse, som senere endte med denne her form for bankkommission.

Det færøske oplæg til forhandling støtter sig på nogle kendsgerninger, som regeringen må forholde sig til. Vi vedkender os for det første et privat og offentligt overforbrug i 1980'erne. Det var dog ikke større, end at kun i 4 år fra 1984-87 havde Færøerne en disponibel indkomst pr. indbygger på højde med det danske, og det lånefinansierede vi; ellers har vi både før 1984 og efter 1987 ligget under det danske disponible forbrug pr. indbygger.

Danmark må påtage sig et medansvar for det, der skete pengepolitisk på Færøerne i 1980'erne. Landsstyret og regeringen har været enige om, at bankvæsen, pengepolitik, valuta og selskabslovgivning på Færøerne har været et fælles anliggende siden 1948, dvs. et dansk ansvarsområde, som regeringen ifølge hjemmestyreloven ikke lod os overtage. Derimod overtog hjemmestyret i 1948 ansvaret for Færøernes økonomiske politik.

For det tredje omfatter Nationalbankens funktion og ansvar hele riget, også Færøerne. Kontrol og stabilitet i banksystemet er henlagt til Finanstilsynet, og Nationalbanken har optrådt for passivt over for Færøerne, selv om den danske kreditformidlingslov, der holdt styr på de danske banker, ikke gjaldt for Færøerne, og dette fik nemt skadelige følger i de år, hvor danske kreditforeninger lånte så rigeligt til os.

Finanstilsynet, også regeringens ansvar, forsømte fra 1989 til 1992 sin tilsynspligt og refererede til Industriministeriet, der siden hen orienterede Statsministeriet om Færøerne, men holdt landsstyret udenfor. I en dansk bankkrise ville staten normalt nok ikke gribe ind med penge, i stedet ville den medvirke til en sammenlægning af den truede bank med en større og sundere bank.

På Færøerne derimod medvirkede Finanstilsynet aktivt og regeringen dermed også til, at den stærke moderbank, Den Danske Bank, sprang fra sin forpligtelse over for den mindre og truede bank og tørrede så gælden af på Færøerne. Den Danske Bank stak halen mellem benene, og det er færingerne trods alt sikkert bedre tjent med i dag, men den måde, det skete på med regeringens medvirken, er ensbetydende med regeringens indrømmelse af, at den har det endelige ansvar for Færøernes pengevæsen og derfor også for det ekstra tab, der blev påført Færøerne.

Grønborgrapporten bekræfter, at landsstyret blev snydt ved overtagelsen af Den Danske Banks aktier i Føroya Banki. Direktør Straarups tilbud om 200-300 mio. kr. i erstatning er en vedståelse af skyld, men det har landsstyret ganske rigtigt afslået. Landsstyret vil og bør forhandle direkte med regeringen. Regeringen var nemlig medvirkende i aktieombytningen og har derfor ansvaret for den handel, der påførte landskassen et tab på 2,5 mia. kr. plus efterfølgende renter.

Dernæst giver bankundersøgelsen landsstyret grundlag for at kræve erstatning fra regeringen, herunder Finanstilsynet, der brød sin tavshedspligt, skadede den færøske økonomi og medvirkede til Den Danske Banks bedrag, mens Nationalbanken stiltiende og imod bedre vidende lod regeringen presse handelen ned over hovedet på landsstyret.

Denne overregning i oktober 1993 blev opgjort til knap 1,2 mia. kr., en ekstra byrde, som landsstyret blev påtvunget, og det må vel nok siges at være en ejendommelig form for hjælp til selvhjælp. Beretningen beviser, at landsstyret fik urigtige og vildledende oplysninger inden afgørelsen den 22. marts 1993 om at tiltræde aktiebyttet mellem Finansieringsfonden og Den Danske Bank, og disse forkerte oplysninger var direkte bestemmende for landsstyrets beslutning om at tiltræde aktiehandelen. Den Danske Bank gav landsstyret forkerte oplysninger om det centrale spørgsmål, som